

Wstęp

Redakcja naszego periodyku podejmuje starania, aby w poszczególnych jego numerach znajdowały się artykuły przywołujące badaczy, których poglądy i badania naukowe przyczyniły się do zdefiniowania niektórych pojęć, zjawisk, procedur czy mechanizmów, szczególnie ważnych dla współczesnych nauk o polityce publicznej. Jednym z najistotniejszych w tym zakresie wydaje się pojęcie – sfera publiczna. Od jej zdefiniowania, określenia jej funkcji oraz zakreślenia granic uzależniony jest również w praktyce zakres terytorialny i intelektualny, w którym możliwa czy konieczna jest realizacja działań z zakresu polityki publicznej. Skrajny pogląd wyrażał np. Robert Nozick, który uznał sferę publiczną (tak jak ją pojmował) za zbyteczną i możliwą do zupełnego sprywatyzowania. Inną opinię formułował, znów przykładowo, Gunnar Myrdal, który był przekonany o niezbędnej obecności i aktywności państwa w gospodarce i życiu publicznym, ale także prywatnym, jako gwaranta praw i wolności jednostek. Za klasyka w definiowaniu i nowoczesnej analizie problemów sfery publicznej, głównie jej wyznaczników i procesów w niej zachodzących, uznaje się powszechnie Jürgena Habermasa. W niniejszym numerze przywołujemy poglądy wcześniejszego filozofa i socjologa, którego dorobek został w znacznie mniejszym stopniu spopularyzowany w polskich opracowaniach, a mianowicie Helmutha Plessnera. Jego antropologia filozoficzna jest bardzo dobrym miejscem dla analizy sfery publicznej, bowiem i w jednym i w drugim wypadku w centrum takich rozważań znajduje się człowiek. Trudno jest umieścić Plessnerowską koncepcję sfery publicznej w którymś z trzech zasadniczych nurtów obecnych we współczesnych rozważaniach o sferze publicznej, stąd jak się wydaje, jej interesujący i inspirujący charakter.

Optykę zdecydowanie aplikacyjną zakładają dwa teksty poświęcone problemom budżetów partycypacyjnych na różnych szczeblach polskiego samorządu terytorialnego. Budżet partycypacyjny, zwany niekiedy obywatelskim, po 2000 roku stawał się coraz bardziej popularny przede wszystkim w samorządowych miastach europejskich, głównie Portugalii, Hiszpanii, Włoch, Francji, Wielkiej Brytanii czy Niemiec. W sensie teoretycznym i praktycznym traktowano go jako instytucję charakterystyczną dla *public governance*, nową koncepcję rozwiązywania problemów społecznych, gospodarczych i kulturowych przez organy jednostek samorządu terytorialnego, która na początku XXI wieku w wielu państwach wyparła dotychczas dominującą *new public management*. Jeśli we wspomnianym 2000 r. budżet partycypacyjny zdecydowały się wprowadzić władze sześciu europejskich miast, to w 2005 r. było ich

już 55, a w 2008 r. ich liczba przekroczyła 100. Przykład brazylijskiego Porto Alegre rozprzestrzenił się, choć równocześnie pojawiały się różne warianty tego pierwotnego wzorca. W Polsce, po pierwszych problemach prawnych i teoretycznych, modele ukształtowane przez samorządy miejskie Płocka i Sopotu dały początek obecności budżetów partycypacyjnych. Trudno jeszcze określić, czy tworzy się jakiś odrębny polski model w tym względzie, stąd oba prezentowane w numerze teksty należy potraktować jako nasz udział w dyskusji.

Łączą się ze sobą również problemy polityki ochrony środowiska w skali Unii Europejskiej i państw członkowskich oraz zagadnienia gospodarki niskoemisyjnej, którym już poświęciliśmy miejsce w naszym periodyku. W prowadzonej w Polsce aktualnie w konwencji postprawdy debacie publicznej na temat „problemu smogu” nie wspomina się raczej o istocie trwałości klimatycznej i rozumieniu zrównoważonego rozwoju, w którym ważne miejsce odgrywa problem całościowej dekarbonizacji gospodarki. A należy pamiętać, że promocja rozwoju zrównoważonego opartego na trwałości klimatycznej, zawartego w strategii Europa 2020 i w pakiecie 2.0 obejmującym perspektywę 2030 r., stanowi wielkie wyzwanie dla Polski zarówno ze względu na wyjściową strukturę bilansu energetycznego i charakterystykę systemów energetycznych, jak i na wysokie koszty takiej polityki dla gospodarki i społeczeństwa. Dlatego do zagadnień tych w przyszłości będziemy z pewnością powracać, nie tylko ze względów „koniunkturalnych” spowodowanych aktualną dynamiką życia politycznego, ale w przekonaniu o ich istotnym wpływie na rozwój gospodarczy i społeczny Polski w przyszłości.

Życzymy inspirującej lektury i podtrzymujemy nasze zobowiązanie do publikowania tekstów przygotowywanych przez doktorantów i młodych pracowników nauki, czego przykładem w niniejszym numerze jest artykuł poświęcony amerykańskiej polityce penitencjarnej w kontekście sytuacji życiowej weteranów wojennych w Stanach Zjednoczonych. Rozpoczynamy tym samym czwarty rok prac związanych z wydawaniem kwartalnika „Studia z Polityki Publicznej/*Public Policy Studies*” przez Kolegium Ekonomiczno-Społeczne Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, pierwszą w Polsce jednostką akademicką posiadającą prawo do nadawania stopnia doktora nauk społecznych w zakresie nauk o polityce publicznej.

Redaktor Naczelny
Joachim Osiński